

КІМ БОЛАСЫҢ ҚАЛАЙ ӨМІР СҮРЕСІҢ?

Бұл уақыт білімділердің уақыты. Көп оқып, білім алып, оны практикада қолдана алған адам өзі қалаған нәтижеге жетері анық. Енді осы тұста, білім мен ғылымға үнемі қолдау білдіретін басшымыздың болғаны адамды қуантады.

Президент бүгінгі күнде ғылым мен білімге жеткілікті көңіл бөлінбегенін ашық түрде айтып, бұл салаларға деген көзқарасты ел дамуының драйвері ретінде қайта қарау қажеттілігін алға тартты. Ерекше көңіл аударатын жайт, бүкіл мемлекеттік саясатты соған сәйкес жүзеге асыру еліміздің дамуына түбегейлі өзгерістер әкелетінін және де халқымыз үшін өркениет бағытындағы серпіліс беретін батыл да, өте ірі қадам екенін атап айту қажет. Экономиканың барлық салалары жаңа білімге, технологияларға және инновацияларға негізделуі тиіс, бұл жаңа экономикаға көшудің біртұтас үлгісін қажет етеді.

Бұған дейін де Президент отандық экономиканың болашақ жаңа құрылымын құру қажеттігін атап өткен болатын. Бұл құрылымда ғылым мен білім беру дербес сала, әрі өндіруші күш ретінде маңызды орын алуы керек екені анық. Осы мақсатта Мемлекет басшысы бастапқы кезеңде аталмыш саланы отандық экономиканың тиімді секторына айналдыру шараларын ұсынуға, бұл «Ғылым туралы Заңның» жаңа редакциясы мен Білім беруді және ғылымды дамытудың 2025 жылға дейінгі мемлекеттік бағдарламасында көрініс табуы қажет. Сондай-ақ, білім беруді қаржыландыруды 6 есеге, ал ғылымды 7 есеге ұлғайту жоспарлануда. Бұл шаралар Экономикалық ынтымақтастық пен даму ұйымы елдерінің көрсеткіштеріне жақындауға мүмкіндік береді. Докторантура гранттарының құны мен санын арттыру, постдокторантура бағдарламасы бойынша мемлекеттік тапсырысты бөлу жөніндегі тапсырма еліміздің ғылыми кадрларын қалыптастырудағы шешуші қадам болады. Республикамызда алғаш рет ҚазҰУ-да жүзеге асырылған постдокторантура бағдарламасы жоғары тиімділікті көрсетті. Алтыншы технологиялық құрылым кезінде ресурстар мен назарды био және нанотехнологияны, жасанды интеллект, виртуалды шынайылық және тағы басқа технологияларды дамытуға шоғырландыру қажет. Бұл әрекеттердің барлығы дерлік білім алушы әр азаматқа деген үлкен қолдау екені анық.

Болат Айгүл, Жүрімбай Ұлан

ЕЛ ЕРТЕҢІ ОЛ – ЖАСТАР!

Білімге негізделген экономиканың жаңа моделін құру мақсатында Президент технологиялық алаңдарды, ірі кәсіпорындарды жоғары оқу орындарымен және ғылыми-зерттеу институттарымен байланыстыратын тізбек құруға нұсқау беруде. Мемлекеттің, бизнестің және университеттердің тығыз ынтымақтастығына негізделген инновациялық экономикасы дамыған елдерде сыналған тиімді «үштік спираль» моделін қолдану арқылы бұл мақсатқа қол жеткізуге болады. Жетекші елдердің тәжірибесіне сүйене отырып, ҚазҰУ ғылыми өзін-өзі басқару, экономикалық өзін-өзі қамтамасыз ету және ғылымды қажетсінетін секторға инвестиция тарту қағидаттарына негізделген ғылыми әзірлемелерді жасау мен еңгізуге арналған ғылымды басқарудың жаңа моделін іске асыруға бағытталған «Әл-Фараби ғылыми-технологиялық алқабын» құруға бастама жасады.

Әлемдік тәжірибе көрсетіп отырғандай, мұндай арналар – жаңа инновациялық экономиканың өсу нүктелері. Қазірдің өзінде Қазақстанның дағдарыстан кейінгі даму базасын қалыптастыруға бағытталған экономикалық өсуді қалпына келтіру бойынша құрылған Мемлекеттік комиссияның қызметі шеңберінде елдің болашақ экономикасының негізгі қаланады деген үміттеміз. Осы ретте Әл-Фараби ғылыми-технологиялық алқабы сынды жобалар мен Үкімет және басқа да сарапшылардың ұсыныстарын іске асыруды қолға алу қажет.

Жақсылық Аяжан, Абишев М.Е.

«РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ» АЯСЫНДА

Тәуелсіз еліміздің тұңғыш президенті аталмыш жаңғырудың негізгі қызметі мен ерекшеліктеріне ой жүгіртіп, бұл жаңғырудың маңыздылығына тоқталады: «Жаңғыру атаулы бұрынғыдай тарихи тәжірибе мен ұлттық дәстүрлерге шекеден қарамауға тиіс. Керісінше, замана сынынан сүрінбей өткен озық дәстүрлерді табысты жаңғырудың маңызды алғышарттарына айналдыра білу қажет. Егер жаңғыру елдің ұлттық-рухани тамырынан нәр ала алмаса, ол адасуға бастайды. Сонымен бірге, рухани жаңғыру ұлттық сананың түрлі полюстерін қиыннан қиыстырып, жарастыра алатын құдіретімен маңызды». Саяси, экономикалық реформаларда егеменді еліміз бірқатар жақсы нәтижелерге қол жеткізгені баршаға мәлім. Ол адам қандылықтар, рухани қазына, жастарды тәрбиелеу, олардың бойына патриоттық рухты сіңіре білу жұмысында рухани салаға басымдық берудің қажеттілігін алға қойып отыр. Бұл дегеніміз – ұлтымыздың барлық ұлттық салт-дәстүрлерін, мемлекеттік тіліміз бен әдебиетімізді, мәдениетімізді, ұлттық рухымызды жаңғырту деген асыл ұғымға келіп саяды. Елбасымыздың рухани жаңғыруға, руханиятқа, білім, ғылымға маңыз беруі – үлкен көрегендік пен ұлттың алға ілгерлеуін жылдам қарқынмен жылжытатын қозғаушы күш. Бұл – тәуелсіз еліміздің бақытты болашағы мен

алаңсыз келешегі үшін жасалып жатқан жұмыс. Өйткені, рухани байлықтың кемел болғаны бұл жеке азаматтарымыз үшін де, әрбір жеке тұлғадан құралған қоғам, туған еліміз үшін де өте маңызды үдеріс.

12 сәуірде ҚР Тұңғыш Президенті – Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың «Рухани жаңғыру» қоғамдық сананы жаңғырту бағдарламасын жариялаған сәтінен бастап үш жыл толады. Осы уақыт ішінде бағдарлама жаңа идеологиялық тұғырнаманың негізіне айналып, қазақстандық қоғам өмірінің барлық салаларын модернизациялаудың қуатты механизмі іске қосылды.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың мыңдаған ұжымы осы тарихи үдеріске атсалысып, оны жүзеге асыруға белсенді қатысуда. Университеттің көп қырлы қызметі «Рухани жаңғыру» бағдарламасын іске асыруға бағытталып, ғалымдардың, оқытушылар мен студенттердің жобалары мен бастамаларында көрініс табуға.

«Рухани жаңғыру» бағдарламасының түпнегізі ұлт санасын алға жылжуға кедергі келтіретін барлық тосқауылдан азат ету және озық, прогрессивті, әрі ескінің сарқыншақтарынан ада қоғамдық сананы қалыптастырумен байланысты.

Нәдір Ә., Имамбеков О.

ІЛҮДЕ БІР КЕЗДЕСЕР ТҮЛҒА ЖАЙЛЫ

Еске алып дәл бүгін біраз жайды, Кей адамдар сөзінен бірде тайды. Барлығына айтарым Абайды оқы Айтайын дәл осы сәт Абай жайлы.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да Әл-Фарабидің 1150-жылдығы және Абайдың 175-жылдығына арналған «Әл-Фараби – Абай: рухани сабақтастық мәселесі» атты Республикалық ғылыми-тәжірибелік дөңгелек үстел өтті.

Іс-шараға фарабитанушы-ғалымдар, абайтанушылар, ғылыми қызметкерлер, докторанттар мен магистранттар, қоғам және бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдері қатысты.

Дөңгелек үстелді ашқан Әл-Фараби орталығының директоры Бекжан Мейрбаев шараның негізгі мақсаты қазақ даласының екі ғұлама перзенті, Әл-Фараби мұрасы мен Абай Құнанбаевтың шығармашылығы арасындағы сабақтастықты кеңейту екенін атап өтті.

Дөңгелек үстел барысында Әл-Фараби еңбектері мен Абай шығармашылығын зерттеудің ғылыми, әдістемелік және практикалық мәселелері, орта және жоғары білім беру жүйесіндегі фарабитану және абайтанудың мәселелері талқыланды.

«Бүгінде Абай Құнанбайұлының бізге жеткен екі фотосуреті бар. Бірі 1896 жылы, екіншісі 1903 жылы түскен фотосурет. 1903-ші жылғы фотосуреттің түпнұсқасы Алматыдағы Мұхтар Әуезов үйінде сақталған. Ал негізгі көшірмені Мұхтар Әуезов арнайы біздің музейге тапсырған. Ол Абайдың үйінде табылған отбасымен түсірілген фотосурет», – деді Абайдың «Жидебай-Берілі» мемориалдық қорық музейінің ғылыми хатшысы Раушан Елекенова.

Сондай-ақ, шараға жиналған қатысушылар Әл-Фараби музейінің экспозициясын аралап, кітапхананың сирек қорына енгізілген ғалымның раритетті құнды еңбектерімен танысты. Сонымен қатар, олар Абайдың «Жидебай-Берілі» мемлекеттік тарихи-мәдени және әдеби-мемориалдық қорық-мұражайының (Семей қ.) кітаптар мен қолжазбалар көрмесіне барды.

Бұл болып жатқан әр іс-шара, әр дөңгелек үстел, келер ұрпаққа, қазіргі жастарға шабыт сыйлап, үлгі боларлықтай істер деп білеміз.

Нурмухаметова, Аймуратов Е.

«САНДЫҚ ЖҮЙЕДЕГІ – ҚАЗАҚСТАН»

Еліміз цифрландыру жүйесіне қосылды деуге әбден болады. Осы тұста цифрлы жүйе білім беруде қаншалықты маңызды? Цифрлы жүйе бізге қандай өзгерістерге алып келмек? – деген сауалдар ойға бірден келері анық. Соған жауап болатын, қара шаңырақта өтілген конференция жайлы айта өтсек.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да «Цифрландыру жағдайында Орталық Азия өңірінде инженерлік-техникалық білім беруді жаңғырту» атты халықаралық конференция өтті.

Іс-шараны Қазақстан инженерлік білім беру Ассоциациясының (KazSEE) инженерлік білім беру саласындағы аккредиттеу бойынша Еуропалық желісімен (ENAEЕ) бірлесіп ұйымдастырды. Оның жұмысына Қазақстанның және Худжанд келісімі елдерінің жоғары оқу орындары қатысты.

«Халықаралық аккредиттеу жүйесіне шолу. Инженерлік білім беру сапасын қамтамасыз ету әдістері» тақырыбында ENAEЕ вице-президенті Ж. Квадрадо негізгі баяндама жасады. Инженерлік білім қауымдастығының Орталық Азия федерациясының президенті Д. К. Сулеевтің «Орталық Азия аумағында Худ-

жанд келісімін жүзеге асыру мәселелері мен перспективалары» атты презентациясы да үлкен қызығушылық тудырды.

Тәуелсіз аккредиттеу бойынша жұмыс тәжірибесімен Қырғызстан, Тәжікстан, Өзбекстан және Қазақстан аккредиттеу агенттіктерінің өкілдері бөлісті. Конференция қатысушылары инженерлік білім беру саласындағы ықпалдастықтың өзекті мәселелерін талқылады. Мысалы, сарапшылардың жалпы базасын құру, стандарттарды аймақ елдерінің ұлттық заңнамаларымен үндестіру, «EUR-ACE Label» сапа белгісін беру құқығы және т. б.

Кездесу қорытындысы бойынша Худжанд келісімінің идеологиясын сақтап, Орталық Азиядағы ынтымақтастық аясын кеңейту және бұл үшін аккредитациялаумен айналысатын түрлі мекемелер мен бизнес-құрылымдарды тарту туралы шешім қабылданды.

Бұл айтылған дүниелер азды-көпті сұрақтарымызға жауап бере алды деп ойлаймыз. Дамыған заманда дамушы елдің қатарынан ғана емес, дамушы, ізденуші адам қатарынан да табылайық.

Елемесова С., Аймуратов Е.